

NOTISER

Ingrid Bergman: *Artur Hazelius. Nordiska museets och Skansens skapare*. Nordiska museets förlag, Stockholm 1999. 47 s., ill. ISBN 91-7108-451-7.

Nordiska museet firade i fjol 125-årsjubileum och utkom då med en stor publikation *Nordiska museet under 125 år*. Museets framväxt och utveckling till en kulturarvsinstitution med samhällsengagemang och samtidsinriktning tecknas på ett intresseväckande och mångfacetterat sätt. I en sådan publikation finns självklart museets skapare med som en fond och ideologisk startpunkt utifrån vilken dagens moderna museiinstitution tecknas. Men den stora jubileumsboken kommer, genom sitt format och sitt pris, knappast att nå flertalet museibesökare.

Det kan kanske den nu föreliggande skriften om Artur Hazelius göra. Den är liten och anspråkslös till formatet. Den har en lättillgänglig och sympatisk formgivning och tecknar enkelt och pedagogiskt i korta artiklar ett porträtt av en enskild individ – Artur Hazelius, den store föregångsmannen inom svenskt museiväsende. Det är sympatiskt och högst relevant att sätta fokus på denne pionjär, som inte bara med sin entusiasm och envishet grundade och formade Sveriges första stora kulturhistoriska museer – Nordiska museet och Skansen – utan också i hög grad blev den som genom sitt arbete lyfte fram folkets historia. Museet skulle vara ett hem för minnen, framför allt ur svenska folkets liv, det ska omfatta alla klasser och syftet ska vara att på samma gång gagna vetenskapen och väcka och nära fosterlandskänslan. Hans fokus var Sverige och Norden.

Hazelius betydelse för vår syn på kulturarvet och hans betydelse som inspiratör för andra kan inte underskattas. Han inspirerade en yngre generation, till vilken en av de främsta måste räknas lundastudenten Georg J:son Karlin, prästson från Huaröd, grundare av Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige och friluftsmuseet Kulturen i Lund, som öppnade ett år efter Skansen. Karlin ger sin egen kommentar: "Hazelius' stora fältrop – Känn dig själv – hade i mina gossår ljudit över hela

Sverige och vunnit genklang hos mig som hos så många." Till skillnad från Hazelius kom Karlin att verka i övertygelsen om att den inhemska kulturen alltid måste ses i relation till vad som finns utanför vårt lands gränser. Han kom därför att vidga samlandet utanför det svenska och nordiska till det han kallade "världskulturen". Det utländska inslaget i samlingarna behövdes för att förstå den egna kulturen "i all synnerhet i de fall denna endast är en afskuggning av världskulturen", som han uttryckte det.

Ingrid Bergman tecknar Arthur Hazelius personliga bakgrund, men pekar också på den tidsanda som födde idéerna om svenska folkets kulturarv, hon berättar hur Hazelius tog upp folkliga traditioner med lokal förankring, gjorde dem rikskända genom aktiviteter på Skansen och därmed själv kom att bidra till att skapa seder som uppfattades som nationella. Hon visar på en personlighet som driver de anställda hårt, men som också får dem att känna att de är med i skapandet av något stort och betydelsefullt. Som banbrytare och föregångsman är Hazelius storhet odiskutabel. Hans personlighet och passionerade målmedvetenhet kan fortfarande fångsla och inspirera. Det är sympatiskt att på detta sätt synliggöra människan bakom verket och med enkla medel verka i en fortsatt folkbildningstradition.

Eva Kjerström Sjölin, Lund

Gösta Framme: *Jordrannsaking och skattläggning i Bohuslän 1662–1666*. Skrifter utg. av SOFI, Göteborg 1999. 366 s., kartor. ISBN 91-7229-004-8.

Boken är en redovisning gård för gård, by för by av belägg från medeltid till 1800-tal, trots titelns periodangivelse. De jordrannsakingar som genomfördes på 1660-talet, då Bohuslän nyligen blivit svenskt, står dock i centrum för framställningen.

I viss mån kan detta arbete ses som en parallell till andra arbeten i landet rörande de äldre historiska beläggna gård för gård. T.ex. Lars Olof Larssons arbeten rörande Småland, eller *Det medeltida Sverige* rörande